

Ojczysty - dodaj do ulubionych / Ciekawostki językowe

TEŚKNA CIEKAWOSTKA

OJ CZYSTY – DODAJ
DO ULUBIONYCH

Teśknąć, stęsknić się, natęsknić się, zatęsknić, utęsknienie (z utęsknieniem), tęsknota, tęsknica, tęskny, tęskno, tęsknie, a także cknąć się, ckliwość, ckliwy – wszystkie te słowa mają wspólne pochodzenie. W staropolszczyźnie istniały czas. niedokonany **TESKNIĆ SOBIE** ‘smuć się, trapić’ i dokonany **TESKNAĆ** ‘odczuwać głęboki smutek’. Jeszcze w XV-XVI w czasowniki te nie miały nosówki w pierwszej sylabie, pojawiła się ona dopiero później, prawdopodobnie pod wpływem nosowej spółgłoski [n] występującej w następnej sylabie. Początek tym czasownikom dała prasłowiańska forma *tęskniti (*tęsknōti) ‘smuć się z powodu braku kogoś, czegoś’, która rozwinęła się zarówno w formy: **tesknić, tesknać** > **teśknąć** > **stęsknić się, zatęsknić** itd., jak i w formy: **cnąć, cknąć** ‘źle się czuć, mieć czegoś dość, także: nudzić się, także: odczuwać mdłości’ > **cknąć się, cnić się** ‘teśknąć za czymś, tęsknić do czegoś’ > **ckliwy** > **ckliwość**. Forma *tęskniti (*tęsknōti) była zaś najprawdopodobniej czasownikiem odprzymiotnikowym (jak dzisiejszy czas. **smuć się** < **smutek**), pochodzącym bezpośrednio od przymiotnika *tęsknъ, który w ciągu wieków zmienił nieco formę, ale zachował się w polszczyźnie do dziś – jako przymiotnik **TEŚKNY** ‘wywołujący tęsknotę lub będący jej wyrazem’ (od niego później tęsknota, a także tęskno i tęsknie). W prasłowiańszczyźnie przymiotnik ten oznaczał ‘smutny, przygnębiony’, a pochodził od rzeczownika *tęska ‘smutek, przygnębienie, ale także: mdłości’ (recz. ten zachował się w innych językach słowiańskich, np. ros. **toska** ‘tęsknota, smutek, nuda). W formie *tęska można doszukać się praindoeuropejskiego rdzenia *tūs-sk- < *teūs- niosącego ogólne znaczenie ‘opróżniać’.